

Sud Bosne i Hercegovine

Суд Босна и Херцеговина

Predmet broj: S1 2 K 046070 25 Kž 2

Datum održavanja sjednice: 12.06.2025. godine

Pred vijećem Apelacionog odjeljenja u sastavu:

Sudija Vesna Jesenković, kao predsjednik vijeća

Sudija Amela Huskić, sudija izjavitelj

Sudija Hilmo Vučinić, član

PREDMET TUŽILAŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE

protiv optuženih

Milorada Dodika i Miloša Lukića

DRUGOSTEPENA PRESUDA

Tim tužilaca Tužilaštva Bosne i Hercegovine: Gordana Bosiljčić, Nedim Ćosić, Biljana Golijanin i Nives Kanevčev

Branilac optuženog Milorada Dodika: Goran Bubić, advokat iz Banja Luke

Branilac optuženog Miloša Lukića: Miljkan Pucar, advokat iz Banja Luke

Sadržaj:

I. TOK POSTUPKA	4
II. ŽALBE I ODGOVORI	5
III. OSUĐUJUĆI DIO POBIJANE PRESUDE	7
A. ŽALBA ODBRANE OPTUŽENOG MILORADA DODIKA	7
1. Bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 1. tačka d) ZKP BiH	7
(a) Dokazi o postavljenju Kristijana Šmita.....	7
(b) Ugrožavanje i povreda načela sudske nezavisnosti izjavama javnih zvaničnika i javnim saopštenjima Suda BiH i VSTV BiH	10
(c) Optužnicu nije potvrdio „nepistrasan sud“; nepristrasnost sudije pojedinca.....	12
2. Kršenje drugih odredaba ZKP kao bitne povrede postupka	14
(a) Povreda načela ravnopravnosti stranaka (član 14. ZKP BiH).....	14
(b) O delegaciji nadležnosti nije odlučio funkcionalno nadležan sud.....	15
(c) Kršenje odredbe člana 251. stav 2. ZKP BiH	16
(d) Prigovori odbrane na zakonitost i vjerodostojnost dokaza	17
(e) Tonski zapis govora na Kozari nije valjan dokaz	18
(f) Prigovor na zakonitost i vjerodostojnost Aneksa 10	19
(g) Povreda načela javnosti na pretresu od 05.02.2024. godine.....	20
(h) Kršenje načela usmenosti i neposrednosti na štetu odbrane	21
(i) Pravo na upotrebu jezika i pisma.....	22
3. Pogrešno ili nepotpuno utvrđeno činjenično stanje; povreda materijalnog zakona .	23
(a) Dana 07.07.2023. godine krivično djelo iz člana 203a KZ BiH nije na pravnoj snazi	23
(b) Činjenični opis isključuje postojanje protivpravnosti	25
(c) Kršenje Opšteg dijela KZ BiH; načelo iz člana 2. stav 1. KZ BiH; načelo iz člana 4a KZ BiH;	26
(d) Prigovori u odnosu na član 203a KZ BiH (uključujući i dijelove žalbe: nema analize relevantnih blanketnih propisa; pravna i stvarna zablude)	27
(e) Djelo malog značaja i /ili nepodoban pokušaj; odsutnost štetnih posljedica; niski stepen krivice učinioa	29
4. Završna razmatranja Apelacionog vijeća	31
B. ŽALBA TUŽILAŠTVA BIH I ODBRANE OPTUŽENOG MILORADA DODIKA	32
1. Odluka o kazni i mjeri sigurnosti.....	32

(a) Žalba Tužilaštva BiH.....	32
(b) Žalba odbrane optuženog Milorada Dodika.....	32
(c) Zaključak Apelacionog vijeća	33

IV. OSLOBAĐAJUĆI DIO POBIJANE PRESUDE34

A. ŽALBA TUŽILAŠTVA BIH.....	34
------------------------------	----

1. Pogrešno ili nepotpuno utvrđeno činjenično stanje.....	34
---	----

Broj: S1 2 K 046070 25 Kž 2
Sarajevo, 12.06.2025. godine

U IME BOSNE I HERCEGOVINE !

Sud Bosne i Hercegovine u vijeću Apelacionog odjeljenja, sastavljenom od sudije Vesne Jesenković, kao predsjednika vijeća, te sudija Amele Huskić i Hilma Vučinića kao članova vijeća, uz sudjelovanje pravne savjetnice Ene Granić Čizmo, u svojstvu zapisničara, u krivičnom predmetu protiv optuženih Milorada Dodika i Miloša Lukića, zbog krivičnog djela Neizvršavanje odluka Visokog predstavnika iz člana 203a stav 1. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine, u vezi sa članom 54. istog Zakona, odlučujući o žalbama Tužilaštva Bosne i Hercegovine, kao i odbrane optuženog Milorada Dodika, izjavljenim protiv presude Suda Bosne i Hercegovine, broj S1 2 K 046070 23 K od 26.02.2025. godine, nakon održane javne sjednice vijeća, dana 12.06.2025. godine, u prisustvu tužilaca Tužilaštva Bosne i Hercegovine, kao i branilaca optuženih Milorada Dodika i Miloša Lukića, advokata Gorana Bubića i Slavka Jandrića¹, a u odsustvu uredno obaviještenih optuženih Milorada Dodika i Miloša Lukića, na osnovu člana 310. u vezi sa članom 313. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, donio je:

P R E S U D U

Odbijaju se kao neosnovane, žalba Tužilaštva Bosne i Hercegovine, kao i žalba branioca optuženog Milorada Dodika, te se presuda Suda Bosne i Hercegovine, broj S1 2 K 046070 23 K od 26.02.2025. godine, **potvrđuje**.

O b r a z l o ž e n j e

I. TOK POSTUPKA

1. Presudom Suda Bosne i Hercegovine (Sud BiH/Sud), broj S1 2 K 046070 23 K od 26.02.2025. godine, optuženi Miloš Lukić oslobođen je od optužbe da je radnjama opisanim u oslobađajućem dijelu izreke pobijane presude, počinio krivično djelo Neizvršavanje odluka visokog predstavnika iz člana 203a stav 1. Krivičnog zakona Bosne i

Hercegovine (KZ BiH) u vezi sa članom 54. istog Zakona. Slijedom ovakve odluke, na osnovu člana 189. stav 1. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine (ZKP BiH), optuženi Lukić je oslobođen obaveze naknade troškova krivičnog postupka, te isti padaju na teret budžetskih sredstava.

2. Suprotno navedenom, istom presudom, optuženi Milorad Dodik oglašen je krivim da je, radnjama opisanim u osuđujućem dijelu izreke pobijane presude, počinio krivično djelo Neizvršavanje odluka visokog predstavnika iz člana 203a stav 1. KZ BiH, zbog čega je osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 1 (jedne) godine. Na osnovu člana 203a stav 4. KZ BiH, u vezi sa članom 73. KZ BiH, prema optuženom Miloradu Dodiku izrečena je mjera sigurnosti zabrane vršenja dužnosti predsjednika Republike Srpske u trajanju od 6 (šest) godina, od dana pravosnažnosti presude, s tim da se vrijeme provedeno na izdržavanju kazne zatvora ne uračunava u vrijeme trajanja ove mjere sigurnosti.

3. Na osnovu člana 188. stav 1. ZKP BiH, optuženi Milorad Dodik obavezan je na plaćanje sudskog paušala u iznosu od 500,00 KM (petstotinakonvertibilnih maraka), koji iznos je optuženi dužan platiti u roku od 30 (trideset) dana od dana pravosnažnosti presude, pod prijetnjom prinudnog izvršenja, a isti je obavezan i na naknadu troškova krivičnog postupka, o čijoj visini će Sud odlučiti posebnim rješenjem po pribavljanju potrebnih podataka.

II. ŽALBE I ODGOVORI

4. Protiv prvostepene presude žalbu je izjavilo Tužilaštvo BiH, i to u odnosu na optuženog Milorada Dodika zbog odluke o krivičnopravnoj sankciji, a u odnosu na optuženog Miloša Lukića, zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja. Tužilaštvo žalbom predlaže da se pobijana presuda u osuđujućem dijelu preinači te optuženom Miloradu Dodiku izrekenu kazna zatvora i mjera sigurnosti u dužem trajanju, dok u pogledu oslobađajućeg dijela pobijane presude, predlaže ukidanje ili preinaku, na način da se optuženi Miloš Lukić oglasi krivim.

5. Odbrana optuženog Milorada Dodika prvostepenu presudu žalbom pobija zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, povrede krivičnog zakona, pogrešno i

¹ U zamjeni. Zajednička advokatska kancelarija sa advokatom Miljkanom Pucarem.

nepotpuno utvrđeno činjeničnog stanja, kao i odluke o krivičnopravnoj sankciji, sve sa prijedlogom da se preinači pobijana presuda i optužba odbije, odnosno optuženi oslobodi od optužbe, ili da se pobijana presuda ukine i održi pretres.

6. Odgovore na izjavljene žalbe dostavili su branioci optuženih, kao i Tužilaštvo BiH, sve sa prijedlogom da se žalba suprotne strane odbije kao neosnovana.

7. Javna sjednica Apelacionog vijeća održana je 12.06.2025. godine, a na početku iste odbrana optuženog Milorada Dodika zatražila je izuzeće sudija Vesne Jesenković i Hilma Vučinića. Opća sjednica Suda je održana isti dan, te je doneseno rješenje² kojim se zahtjev za izuzeće navedenih sudija odbija, slijedom čega su se stekli uslovi za nastavak javne sjednice. Tokom nastavka iste, Tužilaštvo BiH i odbrana optuženog Dodika ostali su kod pismeno podnesenih žalbenih navoda i prijedloga, a isto je učinjeno i u pogledu odgovora na žalbu, o čemu se očitovala i odbrana optuženog Lukića, pri čemu su akcentirani dijelovi pismenih podnesaka (žalbi i odgovora).³

8. Nakon što je ispitalo pobijanu presudu u granicama istaknutih žalbenih prigovora, u skladu sa odredbom člana 306. ZKP BiH, vijeće Apelacionog odjeljenja Suda BiH (Apelaciono vijeće/Vijeće), donijelo je odluku kao u izreci, iz slijedećih razloga:

9. Prije svega, Apelaciono vijeće smatra kako je potrebno istaknuti da drugostepena presuda predstavlja odluku koja je donesena u žalbenom postupku a kada je u pitanju njeno obrazloženje, dovoljno je da se u njoj upućuje, odnosno da ona sadrži slaganje (ili neslaganje) sa tvrdnjama i ocjenama nižestepenog suda u tom smislu da žalbeni sud u obrazloženju svoje odluke ukazuje na prihvatljivost (neprihvatljivost) stavova i ocjena nižeg suda, odnosno njegovih utvrđenja sa kojima se slaže (ili ne) (*vidi Evropski sud za ljudska prava, Gracia Ruiz protiv Španije, 1999-I, 31 EHRR 589 GC*). Navedeno znači da nije neophodno odgovoriti i obrazložiti svaki žalbeni navod, već je dovoljno da je drugostepeni sud razmotrio osnovna pitanja koja žalbe osporavaju i koja su od odlučujućeg značaja u donošenju konačne odluke o postojanju krivičnog djela i krivične odgovornosti (*vidi Ustavni sud BiH, odluke br. U 62/01 od 5.aprila 2002. godine i AP 352/04 od 23.marta 2005. godine*).

² Su-10-269/25 od 12.06.2025. godine

III. OSUĐUJUĆI DIO POBIJANE PRESUDE

A. ŽALBA ODBRANE OPTUŽENOG MILORADA DODIKA

1. Bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 1. tačka d) ZKP BiH

(a) Dokazi o postavljenju Kristijana Šmita

10. Prema tvrdnjama žalbe prvostepeni sud se u razlozima presude pozvao na dokaze koji nisu provedeni na glavnom pretresu, iako je riječ o dokazivanju činjenica, a ne tumačenju zakona (prava). U tom smislu, odbrana ukazuje da je prvostepeni sud u pet stavova citirao činjenice koje su sadržane na web stranici OHR-a, iz čega zaključuje da su činjenični argumenti Suda BiH za osudu optuženog Dodika, nešto što i ne postoji u sudskom spisu, pa se optuženi od navedenog nije mogao ni braniti.

11. Žalbom se nadalje tvrdi da su marginalizovane činjenice koje se tiču postavljenja Kristijana Šmita na funkciju Visokog predstavnika, pri čemu je obrazlaganje njegovog ovlaštenja učinjeno u odnosu na praksu Ustavnog suda BiH, a ne sadržinu Aneksa 10 Dejtonskog mirovnog sporazuma (Aneks 10). Odbrana akcentira da je postavljenje Visokog predstavnika u BiH primarno pitanje činjenice a tek onda pravno pitanje, te je isto bilo nužno raspraviti u odnosu na odbranu optuženog, pri čemu je teret dokaza legitimnosti Kristijana Šmita trebao biti na Tužilaštvu BiH.

12. Nastavno na pitanje o legitimnosti postavljenja Visokog predstavnika u BiH, iako u posebnom podnaslovu, odbrana ukazuje da se prvostepeni sud odbijajući prijedlog za saslušanje Kristijana Šmita u svojstvu svjedoka, pozvao na Informaciju o diplomatskom statusu Visokog predstavnika za BiH od 11.12.2023. godine, za koju informaciju je ostalo nepoznato kako je dospjela u sudski spis, s obzirom da je samo naslovljena na

³ Sjednica je održana u odsustvu uredno obaviještenih optuženih Milorada Dodika i Miloša Lukića, sve u skladu sa stavom 4. člana 304. ZKP BiH (nedolazak uredno obaviještenih stranaka i branioca ne sprječava održavanje sjednice).

predsjednika Suda. Okolnosti u vezi predmetne informacije odbrana smatra potvrdom da postoji vanpravna pozadina ovog krivičnog predmeta, te ukazuje da je Sud vansudskim stavom o imunitetu Kristijana Šmita prejudicirao raspravu o činjeničnom pitanju njegovog postavljenja, a time i svojstva Visokog predstavnika.

13. Apelaciono vijeće iznesene prigovore nalazi neosnovanim.

14. Iako žalba odbrane pokušava pitanje Visokog predstavnika u BiH, svesti na činjenično pitanje, time gradeći put otvaranju mnogim, za odbranu spornim pitanjima o njegovom legitimnom postojanju i postavljenju, ovo Vijeće cijeni da se radi o isključivo pravnom pitanju, obzirom da predmetna funkcija predstavlja notoran dio državnog i pravnog sistema države Bosne i Hercegovine, odnosno njenog ustavnog poretka.

15. U tom smislu, Apelaciono vijeće prevashodno nalazi neosnovanim stav odbrane da je prvostepeni sud u pobijanoj presudi pojmovanje funkcije Visokog predstavnika definisao bitnom činjenicom, da bi potom citirao sadržaj sa web stranice OHR-a. Naime, na stranici 81. pobijane presude prvostepeni sud akcentira da će *ukazati na određene bitne činjenice u vezi sa ovim pitanjem*, dok iz samog poglavlja tog dijela prvostepene presude jasno proizilazi da se radi o razmatranju pravnih pitanja (poglavlje 7 – pravna pitanja). Dakle, prvostepeni sud se terminom činjenice koristi u jezičkom smislu definisanja određenih bitnih okolnosti/okosnica koje su ga odredile za stav o određenom pravnom pitanje, a ne kako bi se ovo pitanje svodilo na činjenično pojmovanje, kako to odbrana želi prikazati.

16. Apelaciono vijeće cijeni da odbrana pitanje legitimnosti postavljenja Kristijana Šmita minorizira. Naime, nije sporno da je za odbranu ovo jako bitno pitanje, obzirom da je funkcija imenovanog, direktna poveznica sa predmetnim krivičnim djelom. Međutim to odbrani ne daje za pravo u tvrdnji o nepostojanju dokaza o tome da je Kristijan Šmit osoba koja obavlja funkciju Visokog predstavnika u BiH. Očigledno se ovakvim ispravnim pristupom rukovodio i prvostepeni sud kada je suštinu prigovora odbrane po pitanju Kristijana Šmita sublimirao u odgovorima koji se tiču njegovih zakonodavnih ovlasti i Aneksa 10, jer djelimično ostaje i nejasno na kom utvrđenju počivaju prigovori odbrane da nije dokazano da je upravo Kristijan Šmit Visoki predstavnik u BiH. Ovo Vijeće niti u jednom dijelu sudske odluke, spisa predmeta, kao i opštepoznatih činjenica, ne nalazi dilemu u legitimnosti funkcije Kristijana Šmita kao Visokog predstavnika u BiH, niti se javlja

sumnja u arbitrarnosti njegovog djelovanja. Očiglednim se nameće zaključak da je Kristijan Šmit, koji djeluje unutar pravnog sistema Bosne i Hercegovine, ne samo u kontekstu nametanja krivičnog djela koje je predmetom ovog postupka, već i po mnogim drugim opštepoznatim okolnostima i postupcima, Visoki predstavnik u BiH, te da isti ovu funkciju zasigurno ne obavlja arbitrarno i proizvoljno. Uporište za ovakav zaključak Apelaciono vijeće nalazi i u dokazu DTR-3, gdje je u prilogu dopisa OHR-a od 25. aprila 2024. godine, broj 013/2024/Ašp/SS, dostavljen i odgovor dat na zahtjev odbrane optuženog Lukića, broj 007/2024/Ašp/SS od 12. februara 2024. godine. Naime, u pomenutom odgovoru OHR, kao nadležna i adekvatna institucija za navedeno pitanje, predočava jasan i precizan stav o funkciji Kristijana Šmita, između ostalog, navodeći: *Napominjemo da imenovanje visokog predstavnika nije predmet spora u navedenom pravnom slučaju, niti predstavlja element inkriminacije, odnosno u opštem smislu riječi, ne predstavlja predmet u vezi s kojim su sudovi u Bosni i Hercegovini nadležni da odlučuju.* Također, u nastavku odgovora uočava se sljedeće: *S tim u vezi, Vaš dopis ne možemo smatrati ozbiljnim zahtjevom za dostavu relevantnih podataka koji bi mogli poslužiti za izvođenje dokaza na suđenju.* Konačno, kao najrelevantniji dio citiranog odgovora, a u vezi stava koji Apelaciono vijeće zauzima u ovoj presudi, izdvaja se sljedeće: *Shodno tome, ne odgovaramo na Vaš zahtjev za dostavljanje konkretnog dokumenta u svrhu dokaznog postupka, nego kao odgovor na zahtjev za opšte informacije koje predstavljaju opštepoznatu činjenicu koju ne treba ni dokazivati nego ju je potrebno smatrati činjenicom koja se sama po sebi podrazumjeva kao neupitna.*

17. Cijeneći izneseno, Apelaciono vijeće nalazi da je prvostepeni sud potpuno opravdano, samo uzgredno ukazao na opštepoznatu činjenicu da je Kristijan Šmit Visoki predstavnik u BiH, citirajući na stranici 81. i 82. određene činjenice i osvrćući se i na pismo bivšeg Visokog predstavnika dr. Valentina Inzka⁴, kojim je informisao generalnog sekretara UN-a o imenovanju Kristijana Šmita. Pismo dr. Valentina Inzka predstavlja i prilog prethodno citiranog odgovora OHR-a, datog na zahtjev odbrane, od 12. februara 2024. godine. S tim u vezi, a cijeneći i prigovor koji odbrana definiše i u okviru rezimea žalbe, a to je da Kristijan Šmit, kao Visoki predstavnik, nije potvrđen od strane Vijeća bezbjednosti UN, Apelaciono vijeće upućuje na relevantne dijelove prvostepene presude na strani 82., 126. i 129., iz kojih se crpi ispravan zaključak da za imenovanje Visokog predstavnika nije potrebna posebna rezolucija Vijeća sigurnosti Ujedinjenih nacija, te da je legitimnost

⁴ Upućeno 03.06.2021. godine.

Visokog predstavnika Kristijana Šmita neupitna i potvrđena od Upravnog odbora Vijeća za implementaciju mira 27.05.2021. godine.

18. Odbrana se u ovom dijelu žalbe osvrće i na pitanje da su određene informacije/činjenice od strane prvostepenog suda pribavljane sa web stranice OHR-a, ukazujući da takve informacije nisu dio sudskog spisa. U tom smislu, ovo Vijeće ukazuje da takvo postupanje suda ne dovodi do bitne povrede odredaba krivičnog postupka, obzirom da se radi o, kako je prethodno navedeno, iznošenju opštepoznatih činjenica, koje i nisu morale biti dio sudskog spisa, na što je ukazao i OHR, pri čemu je prvostepeni sud još na stranici 65. pobijane presude, upućujući na dokaz DTR-2, istakao da službena internetska stranica OHR-a predstavlja zvanični i relevantan izvor podataka. Odbrana svojim prigovorom niti jednim dijelom ne navodi u čemu je tačno prvostepeni sud pogriješio kod davanja pregleda činjenica navedenih na stranici 81. i 82. pobijane presude, osim što istrajava na svom stavu viđenja funkcije i ovlasti Visokog predstavnika u BiH.

19. Konačno, odbrana netačno prigovara da je njihov prijedlog za saslušanjem Kristijana Šmita u svojstvu svjedoka, odbijen na osnovu dokaza za koji se ne zna kako je dospio u sudski spis, a radi se o Informaciji o diplomatskom statusu Visokog predstavnika u BiH od 11.12.2023. godine. Naime, kako to proizilazi iz pobijane presude, na stranici 45. u posljednjem paragrafu tretira se pitanje odbijanje prijedloga za saslušanjem Kristijana Šmita, uz izričito obrazloženje da njegov status nije predmet optuženja, dok se navedena Informacija od 11.12.2023. godine u istom paragrafu obrazlaže kao potpuno odvojeno pitanje, bez bilo kakve implikacije da je odluka o odbijanju prijedloga za saslušanjem Kristijana Šmita donesena na osnovu ove informacije, kako to odbrana žalbom pogrešno percipira.

(b) Ugrožavanje i povreda načela sudske nezavisnosti izjavama javnih zvaničnika i javnim saopštenjima Suda BiH i VSTV BiH

20. Branilac žalbom razdvaja pitanje ugrožavanja sudske nezavisnosti izjavama javnih zvaničnika od pitanja povrede načela sudske nepristrasnosti, ali radi dalje sistematičnosti izlaganja i pružanja odgovora, Apelaciono vijeće je objedinilo iznesene prigovora.

21. Na stranicama 13-18. žalbe odbrane optuženog Milorada Dodika, daje se osvrt na niz izjava Kristijana Šmita, kao i objava Ambasade SAD u BiH, te Ambasade Velike Britanije, u konačnici osvrćući se i na izjave domaćih zvaničnika. Odbrana je stava da je

ovim izjavama ugroženo ne samo povjerenje optuženog Dodika u Sud BiH, već i povjerenje javnosti, a time i standard poštenog suđenja.

22. Nastavno na izneseno, na stranama žalbe 18-20., odbrana optuženog Dodika referiše se i na saopštenja Suda BiH i VSTV BiH, tvrdeći da se radi o povredi načela sudske nepristrasnosti.

23. Apelaciono vijeće iznesene prigovore nalazi neosnovanim.

24. Prema iznesenoj logici odbrane, svaka izjava u javnosti, koju ne kontroliše sud, bi po automatizmu trebala biti tumačena kao uticaj na sud i prejudiciranje odluke suda, što je protivno svim temeljnim principima i načelima sudske vlasti, osim ukoliko se utemeljeno i osnovano dokaže suprotno, što u konkretnom, prema ocjeni Apelacionog vijeća, nije slučaj. Dakle, izostaje bilo kakav žalbeni navod kojim bi se konkretizovalo navodno prejudicirano postupanje od strane prvostepenog suda, čak šta više, ostaje nepoznato da li je prvostepeni sud uopšte bio upoznat sa medijskim natpisima. Konačno, ako je u korist osumnjičenih/optuženih ustanovljena pretpostavka nevinosti čiji sadržaj je određen članom 3. stav 1. ZKP BiH, identično tome je i članom 22. Zakona o VSTV BiH propisano da su uslovi za vršenje dužnosti sudije, pored ostalih i profesionalna nepristrasnost, visoki moralni kvaliteti i dokazana stručna sposobnost, tako da isto nije moguće olako narušiti određenim izjavama koje sud, kako je navedeno ne kontroliše. Današnja era medijskog prostora i prenosa informacija je živ, tekući i nezaustavljiv proces, te bi u slučaju pribjegavanja ovako uskom stavu kakav iznosi odbrana, bili dovedeni u pitanje mnogi sudski procesi, što je neopravdano, obzirom na polazište pretpostavke sudske neovisnosti i funkcije sudije na koju je legitimno i zakonito izabran. Konačno, potvrdu za svoje stavove odbrana ne može naći niti u osuđujućoj presudi, obzirom da lično nezadovoljstvo sudskom odlukom nije dokaz o navodnim povredama.

25. Slijedeći iste principe, ovo Vijeće odbija kao neosnovane i prigovore da se povreda načela nepristrasnosti pojavila obzirom na data saopštenja Suda BiH i VSTV BiH. Odbrani je poznato da je predmetni krivični postupak praćen velikom medijskom pažnjom, pažnjom javnosti, pa i stručne zajednice, te sadržaj datih saopštenja nije ugrozio tok samog postupka, niti standarde pravičnog suđenja. Sudovi, Tužilaštva, pa i VSTV BiH imaju određene obaveze u pogledu informisanja javnosti, te sve dok takva komunikacija i saopštenja suštinski ne ugrožavaju tekuće postupke, isti ne mogu dovesti do povreda kako to odbrana žalbom prezentuje, naročito ne pod okriljem prava na odbranu pod kojim se ovakvi prigovori ističu. Pri tome, Vijeće napominje da analiza kakvu žalba prezentuje, gdje

saopštenje VSTV BiH secira, na način da iznosi svoje prijedloge u pogledu izgleda datog saopštenja, uz to čijim izjavama se ista institucija još trebala baviti, ni ukoliko ne predstavlja žalbeni osnov kakav bi trebalo razmatrati Apelaciono vijeće. Radi se o sferi iznošenja viđenja odbrane daleko od ovog procesa i suštinske pravne rasprave, zbog čega ovo Vijeće nalazi neprimjerenim upuštati se u opservaciju o istom.

26. Rukovodeći se iznesenim, Apelaciono vijeće cijeni da su ujedno neosnovani i prigovori o kršenju presumpcije nevinosti izneseni ponovo u dijelu žalbe pod oznakom 2.3.13.

(c) Optužnicu nije potvrdio „nepristrasan sud“; nepristrasnost sudije pojedinca

27. Odbrana smatra da su postojali razlozi za izuzeće sudije za prethodno saslušanje, obzirom da se radi o sudiji koja je svojevremeno bila kandidat za Međunarodni krivični sud u Hagu, a čijoj kandidaturi se protivio optuženi Dodik u tadašnjem svojstvu člana Predsjedništva BiH iz reda srpskog naroda. Potvrdu svog stava odbrana nalazi u postupku sudije za prethodno saslušanje kada je optužnicu vratila na uređenje, odnosno dopisu koji, prema mišljenju odbrane, predstavlja iscrtavanje činjeničnog opisa optužnice.

28. Nadalje, odbrana spori i postupanje sudije pojedinca koja je donijela prvostepenu presudu u ovom predmetu, ukazujući da se ista pojavila u sudnici 05.02.2024. godine, bez da je odbrani ranije bio poznat identitet iste. Odbrana se poziva na ranije stavove postupajuće sudije, dok je bila na poziciji tužioca Tužilaštva BiH, smatrajući da ista ima jednu vrstu predrasude o optuženom Dodiku. Žalbom se akcentira da je pomenutog dana, 05.02.2024. godine, na ročištu, postavljen i zahtjev za izuzeće postupajuće sudije, ali je sudija nastavila s radom iako nisu postojali nikakvi razlozi hitnosti.⁵

29. Apelaciono vijeće iznesene prigovore nalazi neosnovanim.

30. Cjelovito promatrajući prigovore odbrane o navodnoj kontinuiranoj povredi sa aspekta principa o nepristrasnosti suda, koja se prema stavu odbrane proteže od faze potvrđivanja optužnica pa do pretresne faze postupka, ovo Vijeće je utvrdilo da se radi o jednostranom viđenju odbrane kroz koje se prožima isključivo lično nezadovoljstvo

⁵ Odbrana se o ovom dijelu koji se odnosi na postupanje sudije nakon stavljenog zahtjeva za izuzeće očituje i u posebnom dijelu žalbe, na strani 27. iste, međutim, Apelaciono vijeće će radi sistematičnosti na ovom mjestu dati odgovor i na ovo pitanje.

određenim sudijom, bez bilo kakvih uporišta koji bi objektivno ukazivali da je optuženi imao suđenje pred pristrasnim sudom u bilo kojoj dosadašnjoj fazi postupka.

31. Uvidom u spis predmeta ovo Vijeće je utvrdilo da je o svim razlozima za izuzeća sudija, kojih se žalba ponovo dotiče i elaborira, u datom vremenu i fazi postupka, odlučivala Opća sjednica Suda kao jedina nadležna da o istom donese odluku. Dakle, optuženi niti u jednoj fazi postupka nije bio uskraćen za podnošenje i odlučivanje o njegovom zahtjevu za izuzeća, niti mu je bilo onemogućeno da iznese svoje mišljenje o navodnoj pristrasnosti. Međutim, činjenica da takav stav odbrane, odnosno optuženog, nije bio relevantan da se u konačnici donese odluka kakvu je isti želio ishodovati, ne dovodi do povrede postupka koja se sada žalbom ističe.

32. Za Apelaciono vijeće je bitno da se u konkretnom slučaju nije radilo o obligatornim osnovima za izuzeća, već fakultativnom osnovu koji traži detaljnu procjenu navodno istaknute pristrasnosti. Nepristrasnost sudije se pretpostavlja, obzirom na mandat koji mu se dodjeljuje, te narušavanje istog, kao dijela integriteta sudije u sistemu, ne može se olako poljuljati subjektivnim aspektima nezadovoljstva određene stranke sa ličnošću sudije.

33. Stoga Apelaciono vijeće zaključuje da niti jedan od istaknutih razloga nije novina u odnosu na ono što je isticano i u vremenu kada su izuzeća tražena, o čemu su donesene odluke Opće sjednice Suda.

34. Nastavno na navedeno, ovo Vijeće cijeni da niti do jedne od isticanih povreda nije došlo ni u situaciji kada je postupajuća sudija pojedinac nastavila ročište dana 05.02.2024. godine, nakon što je podnesen zahtjev za njeno izuzeće. Ovo Vijeće je izvršilo uvid u kompletan spis, te utvrdilo postojanje niza odgađanja ročišta za početak glavnog pretresa. Na ovom mjestu, ne ulazeći pak u potencijalnu elaboraciju zloupotreba procesnih ovlaštenja zbog kojih glavni pretres nije mogao početi duži vremenski period, ovo Vijeće zaključuje da se radilo o pravilnoj procjeni sudije pojedinca da nastavi s radom, bez obzira na podneseni zahtjev, koji je bio usmjeren na fakultativni razlog za izuzeće. Čitanje optužnice u tom momentu predstavljalo je formalni početak glavnog pretresa, te isto na datom ročištu nije zahtjevalo, bilo kakve dodatne odluke sudije pojedinca koje bi bile dovedene u pitanje da je zahtjev za njeno izuzeće u konačnici usvojen (a i nije). Dakle, postupajuća sudija je poštujući standarde koji su citirani i u pobijanoj presudi, ispravno postupila donoseći odluku da nema razloga da se optužnica ne pročita, a o zahtjevu za izuzeće je naknadno i blagovremeno, prije donošenja bilo kakvih drugih, za postupak

značajnih procesnih odluka, Opća sjednica donijela rješenje o odbijanju zahtjeva za izuzeće.

35. Apelaciono vijeće podsjeća da niti jedan krivičnopravni sistem, ne smije biti otvoren za mogućnost da optuženi samovoljno opstruira svoje suđenje, jer poštujući načelo jednakosti u postupanju, sud je dužan osigurati pravičnost ne samo odbrani, već i tužilaštvu, jer pored prava na odbranu, država ima pravo da krivično goni i sprječava krivična djela, sve u cilju ostvarenja pravde. Stoga, odlaganje postupka u nedogled obzirom na upornost optuženog da se koristi uzurpacijom određenih procesnih pravila, bilo bi potpuno suprotno interesima pravičnosti, efikasnosti i ekonomičnosti postupka.

2. Kršenje drugih odredaba ZKP kao bitne povrede postupka

(a) Povreda načela ravnopravnosti stranaka (član 14. ZKP BiH)

36. Žalbom se ističe da je prvostepeni sud odbio značajan broj dokaza odbrane čime je došlo do povrede jednakosti u postupanju (jednakost oružja). Dajući pregled dokaza koji su odbijeni odbrana akcentira član 6. stav 3. ZKP BiH te princip da se optuženom mora omogućiti da „iznese sve činjenice i dokaze koji mu idu u korist“.

37. Apelaciono vijeće izneseni prigovor nalazi neosnovanim.

38. Apelaciono vijeće nalazi za shodnim ukazati da se tvrdnja odbrane o nemogućnosti u izvođenju pojedinih dokaza, očigledno svodi samo na kvantitativni pristup, koji je nedefinisan i paušalan. Takav pristup je pak suprotan načelima ekonomičnosti, efikasnosti i činjenici kontrolne funkcije suda koja ima za cilj svestrano pretresanje predmeta i izvođenje svih procesnih radnji u skladu sa pravilima utvrđenim ZKP BIH, bez nepotrebnog odugovlačenja postupka i otklanjanju svega onoga što ne doprinosi razjašnjenju stvari. Ukoliko bi svako odbijanje dokaznog prijedloga vodilo osnovanosti prigovora da je povrijeđen princip jednakosti oružja, ili pak jedna od strana onemogućena u dokazivanju, tada bi se izgubila svrha zakonske obaveze suda o procjeni prihvatljivosti dokaznih prijedloga u skladu sa načelom efikasnosti i konačnom okončanju postupka u razumnom rokom, što bi imalo za posljedicu izvođenja dokaza u nedogled.

39. Apelaciono vijeće nalazi da član 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama ne daje strankama neograničeno pravo da saslušavaju svjedoke pred sudom i predlažu izvođenje drugih dokaza, što podrazumjeva diskreciono pravo suda

da ocijeni da li će iskazi predloženih svjedoka ili izvođenje drugih predloženih dokaza biti relevantno za odlučivanje u konkretnom slučaju.

40. Rukovodeći se iznesenim stavom, ovo Vijeće ujedno cijeni neosnovanim i prigovore odbrane delegirane u dijelovima žalbe 2.3.11 (povreda principa in dubio pro reo); 2.3.12. (povreda pravila o teretu dokazivanja).⁶

(b) O delegaciji nadležnosti nije odlučio funkcionalno nadležan sud

41. Odbrana tvrdi da odbacivanje njenog drugog zahtjeva za delegaciju nadležnosti od strane postupajuće sudije pojedinca, predstavlja povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 27. ZKP BiH, odnosno člana 27a. stav 3. ZKP BiH, obzirom da o istom nije odlučilo funkcionalno nadležno vanpretresno vijeće.

42. Apelaciono vijeće izneseni prigovori nalazi neosnovanim.

43. Na strani 28. pobijane presude navodi se sljedeće:

“Sud je dana 11.12.2023. godine, zaprimio drugi prijedlog branioca za prenošenje vođenja postupka (delegaciju nadležnosti) zbog važnih razloga. Sud je dopisom od 15.12.2023. godine, obavijestio branioca da o istom neće odlučivati, imajući u vidu činjenicu da je o prvom prijedlogu odbrane za prenošenje vođenja postupka Sud već donio pravosnažnu odluku, te polazeći od stava zauzetog u istoj, prema kojem je ovaj prijedlog neblagovremen, zaključak Suda je bio da bi odlučivanje po drugom prijedlogu bilo nesvrishodno i bespredmetno. Sud je u dopisu još istakao da ponovno podnošenje prijedloga za prenošenje vođenja postupka od strane odbrane predstavlja zloupotrebu procesnih prava odbrane na suđenje u razumnom roku, te da isto u konačnici vodi ka odugovlačenju postupka”

44. Kako je to vidljivo iz citiranog paragrafa pobijane presude u konkretnom slučaju sudija pojedinac nije niti pristupila bilo kakvom odlučivanju, pa da bi se moglo raspravljati o funkcionalnoj nadležnosti. O podnesenom zahtjevu sudija je dopisom obavijestila odbranu da je o zahtjevu za delegaciju nadležnosti već ranije pravosnažno odlučeno, i to iz razloga neblagovremenosti podnošenja istog, pa je ispravno navedeno da bi dostavljanje na postupanje novog zahtjeva vodilo bespotrebnom odugovlačenju postupka. Stoga, na pravilnost ovakvog zaključka ne utječu niti navodi odbrane da se radilo o novim razlozima u odnosu na prethodni zahtjev, obzirom da je ovdje očigledna okosnica bilo pitanje blagovremenosti, a ne izneseni razlozi funkcionalne nadležnosti.

(c) Kršenje odredbe člana 251. stav 2. ZKP BiH

45. Odbrana smatra da je glavni pretres trebao iznova početi dana 29.01.2025 godine, obzirom na protek roka dužem od 30 dana od posljednjeg odgađanja. Uporište za ovakav zaključak odbrana prevashodno nalazi u imperativnoj odredbi člana 251. stav 2. ZKP BiH, kao i konkretnim okolnostima ovog predmeta.

46. Apelaciono vijeće izneseni prigovor nalazi neosnovanim.

47. Nalazeći potpuno ispravnim stav prvostepenog suda da u konkretnom slučaju na pomenuti datum, glavni pretres samo formalno počinje iznova, da se ne mora pristupiti ponovnom čitanju optužnice i izvođenju dokaza, ovo Vijeće je krenulo od svrhe postojanja odredbe člana 251. stav 2. ZKP BiH, odnosno kompletnog zakonskog člana sa svim njegovim stavovima. Jasno je da navedeni zakonski član u cjelosti štiti načelo neposrednosti, odnosno kontinuitet održavanja ročišta za glavni pretres kako bi se održala sudska neposrednost. Međutim kako zakon predviđa izuzetke, uz saglasnost stranaka i branilaca, nesporno je da predmetna zakonska odredba nije imperativ kako to odbrana žalbom prikazuje. Navedeno naročito ako se uzme u obzir da izjašnjenja stranaka i branilaca trebaju sadržavati razloge upravo koji se tiču svrhe postojanja navedene zakonske odredbe, što u konkretnom slučaju ni tada, a ni predmetnom žalbom nije učinjeno. Radi se o paušalnim razlozima koji su prema stavu ovog Vijeća, u tom momentu, očigledno bili usmjereni na odugovlačenje postupka, a žalbom usmjereni na ishodovanje bitne povrede postupka koja u suštini ne postoji.

48. Prilikom analiziranja ove procesne situacije, ovo Vijeće se vodilo praksom i u drugim predmetima, gdje pretresi nisu suštinski iznova počinjali niti kada se radilo o promjeni sastava sudećih vijeća, koja situacija mnogo ozbiljnije dovodi u pitanje načelo neposrednosti, nego što je to protek roka od 30 dana. S tim u vezi u nekoliko predmeta ovog Suda⁷ ukazano je i na odredbu člana 253. ZKP BiH u vezi sa odredbom člana 155. ZKP BiH, a shodno kojim se ročišta pred Sudom Bosne i Hercegovine snimaju audio-vizuelno, što i predstavlja zvanični zapisnik sa glavnog pretresa. S tim u vezi jasno je da se uvidom u takav snimak može neposredno preslušati iskaz određenog svjedoka, uvidjeti

⁶ U dijelu žalbe koji se tiče povrede pravila o teretu dokazivanja odbrana se bavi Aneksom 10 i njegovom vjerodostojnošću u postupku o čemu će u ovoj presudi biti dato i zasebno obrazloženje.

⁷ Presuda Apelacionog vijeća, broj S1 1 K 017182 19 Krž od 06.06.2019. godine; presuda Apelacionog vijeća, broj S1 1 K 034450 24 Krž 6 od 05.07.2024. godine.

način njegovog svjedočenja, pokreti i gestikulacija kao i sve druge okolnosti koje se vežu za neposredna opažanja, što je u situacijama iz navedenih predmeta konvalidiralo pak izmjenu sastava sudećih vijeća, pa je opravdano da isto predstavlja i mogućnost kod situacije proteka roka od 30 dana između dva ročišta.

49. Stoga, cijeneći navedeno, kao i činjenicu da uvidom u spis ne proizilaze bilo kakve štetne posljedice po optuženog i ostvarenje njegovih prava, te uzimajući u obzir da osporena procesna situacija nije imala bilo kakvog uticaja pri donošenju pobijane presude, niti odraza na njenu valjanost, tvrdnje žalbe o počinjenoj bitnoj povredi odredaba krivičnog postupka iz navedenih razloga Apelaciono vijeće ocjenjuje neosnovanim.

(d) Prigovori odbrane na zakonitost i vjerodostojnost dokaza

50. Odbrana smatra da je prvostepeni sud trebao najkasnije do okončanja dokaznog postupka odlučiti o brojnim prigovorima odbrane na dokaze koje je izvelo Tužilaštvo. Prema stavu žalbe, isto je bilo nužno kako bi odbrana znala od kojih dokaza se brani.

51. Apelaciono vijeće iznesene prigovore nalazi neosnovanim.

52. Ovo Vijeće je zaključilo da je istaknuti zahtjev odbrane u datom momentu bio preuranjen i prejudicirajući. Naime, za ocjenu zakonitosti dokaza, uključujući njihovo pribavljanje i upotrebu u postupku ispitivanja predmeta optuženja, te za ocjenu da li su takvi dokazi bili od uticaja i koliko na postupak u cjelini sa aspekta njegove pravičnosti, bilo je prethodno potrebno ove dokaze izvesti na pretresu. Tek potom, nakon pojedinačne ocjene ovih, za odbranu spornih dokaza, i drugih dokaza u njihovoj korelaciji sa cjelinom dokazne građe, bilo je moguće donijeti konačne i pouzdane zaključke o dokazanosti odlučnih činjenica u vezi predmeta optuženja. Pri tom opravdano se ovakav stav temelji i na činjenici da je Evropski sud za ljudska prava u svojim odlukama ustanovio da nezakonitost dokaza obavezno i pod određenim uslovima *eo ipso* ne isključuje i njihovu prihvatljivost. Nadalje, ovo Vijeće se rukovalo i dosadašnjom praksom ovog Suda po kojoj: „(...) Odluka o prihvatanju dokaza u toku provođenja dokaznog postupka, procesnog je karaktera. Primjereno je da se dokazi u spis u toku postupka prihvataju procesnim rješenjima, a da se ocjena tih dokaza u smislu njihove sadržine i dokazne snage vrši po okončanju glavnog pretresa, kada prvostepeno vijeće ima pregled svih izvedenih dokaza, te može u smislu odredbe iz člana 15. i 281. stav 1. i 2. ZKP BiH, izvršiti slobodnu ocjenu svakog dokaza pojedinačno i u vezi sa ostalim dokazima.“ (v. Sud BiH, predmet broj S1 1 K 004050 13 Krž 15, Tužilaštvo BiH vs. *Božidar Kuvelja*, drugostepena presuda,

16.09.2013., par. 57.). Sve navedeno vodi konačnom zaključku Vijeća, da je svakako bespredmetno govoriti o kontaminiranosti Suda za slučaj da nezakonit dokaz ne bude izdvojen iz predmetnog spisa. ZKP BiH osim u članu 233. stav 2. (Razlozi za prigovor i odluka o prigovoru na optužnicu) ne predviđa obavezu izdvajanja dokaza iz spisa predmeta u slučaju da je njihova nezakonitost utvrđena u kasnijoj fazi krivičnog postupka, dakle osim slučaja prethodnih prigovora na optužnicu.

53. Stoga, sve navedeno upućuje da odbrana nije ugrožena naknadnom odlukom o zakonitosti i prihvatljivosti određenih dokaza, tačnije odlučivanjem o istom tek u meritumu. Ključno je da su dokazi odbrani bili dostupni, poznati, da joj je na taj način bilo omogućeno da se od istih, ukoliko želi brani, te da istakne prigovore zakonitosti, vjerodostojnosti i autentičnosti, a na ova prava nije od utjecaja momenat kada će Sud odlučiti o konačnoj valjanosti i dokaznoj snazi određenog dokaza.

(e) Tonski zapis govora na Kozari nije valjan dokaz

54. Odbrana tvrdi da navedeni govor ne može imati značaj koji mu se pridaje, prije svega osvrćući se na momenat stupanja na snagu izmjene KZ BiH.⁸

55. Nadalje, odbrana ističe da ovaj dokaz osporava principijelno, zbog pravila o zabrani samooptuživanja, ukazujući da su jedine relevantne izjave koje je optuženi dao izjava iz istrage od 19.07.2023. godine i svjedočenje sa glavnog pretresa od 05.02.2025. godine. S druge strane, predmetni govor predstavlja pravno nevaljanu izjavu/dokaz, obzirom da optuženi nije bio upozoren da navedeno može biti korišteno u krivičnom postupku.

56. Apelaciono vijeće izneseni prigovor nalazi neosnovanim.

57. Apelaciono vijeće cijeni pogrešnim poimanje odbrane kojim se govor optuženog na Kozari, cijenjen kao svojevrsni materijalni dokaz, izjednačava sa izjavom osumnjičenog/optuženog lica datom u krivičnom postupku. Prije svega, pobijana presuda niti jednim svojim dijelom ne pristupa na ovaj način, niti bi isto bilo moguće, zbog čega su bezrazložni svi prigovori koji se odnose na način uzimanja izjave od osumnjičenog/optuženog, jer se u konkretnom i ne radi o takvoj vrsti izjave. Kako to prvostepena presuda pravilno i poprima, navedeni dokaz je cijenjen isključivo u kontekstu

cjelokupnog ponašanja optuženog u inkriminisanom periodu, počevši od vremena stupanja na snagu izmjena KZ BiH koje su predmetno krivično djelo i ustanovile, pa do samog izvršenja krivičnog djela, bez da se istom dokazu daje značaj izjave u krivičnom postupku kako se to žalbom pogrešno akcentira.

(f) Prigovor na zakonitost i vjerodostojnost Aneksa 10

58. Odbrana u žalbi tvrdi da izvedeni dokaz teksta Aneksa 10 nije vjerodostojan. Uporište za ovakav stav odbrana detaljno obrazlaže u žalbi, akcentirajući da je internet stranica u pogledu vjerodostojnosti u rang neovjerenog fotokopiranog/skeniranog dokumenta.

59. Apelaciono vijeće iznesene prigovore nalazi neosnovanim.

60. Prihvatajući zaključke prvostepnog suda na stranici 89. i 90. pobijane presude, ovo Vijeće je zaključilo da se u konkretnom nije radilo o arbitrarnom i neprofesionalnom pretraživanju i prikupljanju dokaza, već postupanju nakon dostavljenih zvaničnih dopisa i uputa OHR-a. Hronološki gledano, nakon pristiglog odgovora OHR-a, broj 013/2024/Ašp/SS od 25. aprila 2024. godine, u kojem se navodi da je *Aneks 10 zvanično dostavljen u podatkovnu bazu dokumenata UN-a i unesen u njegov Sistem zvaničnih dokumenata, te da se radi o općeprihvaćenoj i zvanično priznatoj verziji, koja je lako dostupna sudu i strankama*, pri čemu je dat i referentni broj verzije i uputa pronalaska na službenoj internetskoj stranici UN-a, Tužilaštvo izdaje Naredbu za prikupljanje dokaza, broj T20 0 KT 0024163 22 od 18.09.2024. godine. Citiranjem naredbom zatraženo je lociranje i identifikacija Aneksa 10 Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, referentnog broja koji se navodi u Dopisu OHR-a od 25. aprila 2024. godine.

61. Iako odbrana pokušava da devlavira i umanju ovakvo postupanje Tužilaštva, tvrdeći da način pribavljanja Aneksa 10 na opisani način ima reperkusije na konačnu vjerodostojnost dokaza, Apelaciono vijeće zaključuje da se radi o paušalnim i ničim potkrijepljenim prigovorima. Prije svega, kako je to rečeno, hronologija postupanja ukazuje na profesionalan i materijalnim dokazima potkrijepljen put pribavljanja Aneksa 10, jer Tužilaštvo prije svega upućuje zvanične dopise OHR-u, da bi potom lociranje i

⁸ O navedenom će se Apelaciono vijeće očitovati na zasebnom mjestu, odnosno stav koji će biti dat u pogledu stupanja na snagu predmetnih izmjena KZ BiH, ujedno je i odgovor na neosnovanost ovakvog prigovora.

identifikaciju na web stranici UN-a osnažilo zvaničnom naredbom, što je u današnjoj eri digitalizacije prihvatljivo.

62. Konačno, ovo Vijeće, osim paušalnog nezadovoljstva odbrane, ne nalazi konkretne razloge zbog kojih se ovaj dokaz osporava. Odbrana ne iznosi jasne argumente zbog čega je taj dokaz potencijalno suštinski nevjerodostojan, odnosno šta bi to bilo što se u potencijalno nekoj drugoj verziji pojavljuje kao potpuno drugačije, pa bi eventualno dovelo u pitanje prihvaćenu verziju dokumenta. Apelaciono vijeće cijeni da odbrana, uostalom, osim paušalnog prigovora, ništa konkretnije nije mogla ni iznijeti, jer Aneks 10 kao i Dejtonski mirovni sporazum uopšte, pa i Visoki predstavnik u BiH predstavljaju notorne činjenice, općepoznate i prihvaćene, koje čine dio ustavnog poretka države Bosne i Hercegovine, pa se isto, kao niti zakoni, ne može u ovakvim postupcima na ovakav način osporavati, devlavitati niti dovodi u pitanje samo iz ličnih razloga poimanja ili neslaganja s državnim uređenjem Bosne i Hercegovine.

(g) Povreda načela javnosti na pretresu od 05.02.2024. godine

63. Odbrana ukazuje kako je na ročištu dana 05.02.2024. godine javnost faktički bila isključena bez obzira što Sud nije donio rješenje o isključenju javnosti. Dodatno, naglašava se kako je isti dan pročitana optužnica, te su iznesene uvodne riječi za koje je javnost bila uskraćena. Žalbom se stoga zaključuje da je prekršena odredba člana 234. ZKP BiH, što predstavlja bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 1. tačka e) ZKP BiH.

64. Apelaciono vijeće iznesene prigovore nalazi neosnovanim.

65. Odbrana potpuno pogrešno poima situaciju nastalu na ročištu dana 05.02.2024. godine, te istu pokušava neosnovano podvesti pod nezakonito isključenje javnosti, iako je očigledno da se radilo o isključivoj disciplinskoj mjeri odnosno mehanizmu održavanja reda u sudnici. O navedenom se prvostepeni sud pravilno i očitovao na stranama 34-36. pobijane presude, jasno naglašavajući da: „... tokom cijelog trajanja postupka, nije donio odluku o isključenju javnosti, jer nisu ni postojali razlozi iz citiranog člana 235. ZKPBiH. Spuštanje paravana ispred prostora predviđenog za publiku u sklopu sudnice u kojoj se glavni pretres odvijao, prema ocjeni Suda, predstavlja samo mehanizam kojim je realizovano pravo i obaveza postupajućeg sudije da udalji iz sudnice sve one koji narušavaju red kako bi se suđenje odvijalo neometano, odnosno, kako bi se onemogućio kontakt optuženog sa publikom koji je konkludentnim radnjama (pokretima ruke,

okretanjem u pravcu publike i sl.) signalizirao da ustanu, što je publika, nakon datih uputa i učinila, ustajući i glasno izražavajući negodovanje.”

66. Stoga, Apelaciono vijeće zaključuje da nisu stečeni uslovi za prigovor po osnovu bitne povrede odredaba člana 297. stav 1. tačka e) ZKP BiH, koja štiti načelo javnosti od nezakonitog i proizvoljnog isključenja, obzirom da do isključenja javnosti nije niti došlo. Konačno, uporište za ovakav zaključak Apelaciono vijeće nalazi i u činjenici, provjerljivoj kroz spis predmeta, da u datom momentu spuštanja paravana nije došlo do prekida prenosa toka ročišta na monitorima koji se nalaze u dijelu gdje sjedi publika (iza stakla i spuštenog paravana), a koji prenos se inače prekida kada je javnost zaista isključena. U tom pravcu netačne su i neutemeljene tvrdnje odbrane da javnost nije mogla biti upoznata sa optužnicom i uvodnim rječima stranaka, jer je ročište prenošeno na monitorima dostupnim javnosti.

(h) Kršenje načela usmenosti i neposrednosti na štetu odbrane

67. Povredu načela usmenosti i neposrednosti (s posljedicom kršenja prava na odbranu i načela zakonitosti), odbrana primarno vidi u okolnosti da Sud nije omogućio odbrani da na glavnom pretresu obrazloži svoje prijedloge dokaza.

68. Apelaciono vijeće iznesene prigovore nalazi neosnovanim.

69. Kako to prvostepeni sud pravilno navodi na strani 80. pobijane presude: „... *načelo neposrednosti vezano za neposredno izvođenje dokaza i nije vezano za načelo usmenosti, na način kako to branilac optuženog Dodika percipira. Načelo usmenosti, u konkretnom slučaju je vezano za načelo kontradiktornosti, jer usmenost i kontradiktornost predstavljaju glavne karakteristike akuzatorskog krivičnog postupka, koji se u domaćem zakonodavstvu primjenjuje.*”

70. Branilac u žalbi nastavlja sa pogrešnom analizom ključnih načela, spajajući i tumačeći ista kako to odgovara koncepciji odbrane, neovisno od stvarnog značaja i dosega takvih načela i njihove primjene u krivičnom postupku. Dakle, u konkretnom slučaju primarno se radi o načelu kontradiktornosti, a koje se ne provodi isključivo usmenim putem, već se radi o informisanju svih strana u postupku sa određenim navodom, dokazom i slično, bilo pismenim ili usmenim putem.

71. Stoga, cijeneći da iz konkretnog predmeta proizilazi očitim da je Sud stranke blagovremeno i adekvatno obavještavao o podnescima suprotne strane, sama činjenica

odbijanja pojedinih prijedloga odbrane i zahtjev za usmenim obrazloženjem takvih podnesaka, ne dovodi do povrede postupka, niti je takva odluka suda mogla imati bilo kakve posljedice na prava optuženog.

(i) Pravo na upotrebu jezika i pisma

72. Odbrana smatra da je presuda trebala biti dostavljena strankama na ćirilicom pismu, obzirom da je optuženi Dodik bio izričit tokom postupka da mu se pismena dostavljaju na ovom pismu.

73. U ovom dijelu odbrana se ponovo dotiče i pitanja Aneksa 10 dajući tumačenje riječi izvornik i original.

74. Apelaciono vijeće iznesene prigovore nalazi neosnovanim.

75. Prevažodno Apelaciono vijeće ukazuje da je članom 8. ZKP BiH predviđeno da su u krivičnom postupku u ravnopravnoj upotrebi službeni jezici Bosne i Hercegovine – bosanski, hrvatski i srpski jezik, kao i oba pisma – ćirilica i latinica, dok je članom 9. istog Zakona predviđeno da se pozivi, odluke i druga pismena upućuju na službenim jezicima iz pomenutog člana 8. stav 1. ZKP BiH. Članom 9. stav 3. ZKP BiH obligatorni prijevodi pismena su određeni isključivo za lica koja su lišeni slobode ili se nalaze u pritvoru, na izdržavanju kazne ili na obaveznom psihijatrijskom liječenju, i to na njegov maternji jezik ili jezik koji razumije.

76. Slijedom iznesenog Apelaciono vijeće prije svega ukazuje da iz citiranih zakonskih odredbi proizilazi potpuno ravnopravna upotreba tri jezika i dva pisma, te se i ne predviđa obaveza međusobnih prevoda između službenih jezika/pisma, zbog čega do bitne povrede odredaba krivičnog postupka i nije moglo doći na način kako to odbrana žalbom iznosi. Pri tome, ako se uzme u obzir član 9. stav 3. ZKP BiH, koji jedino daje imperativ dostavljanja prevoda, jasno je da ni ta odredba nije primjenjiva na konkretnu situaciju.

77. Apelaciono vijeće cijeni da je, u skladu sa citiranim odredbama, optuženi eventualno imao mogućnost da nakon zaprimanja pobijane presude zatraži zvaničan prevod na, za njega prihvatljivo pismo, što nije učinio, već se upustio u žalbeni postupak što kod Vijeća neosporno tvori zaključak da se radi o paušalnom, neargumentovanom i prigovoru koji nije zasnovan na pravoj suštini postojanja prava na jezik iz člana 8. ZKP BiH. Potvrdu ovakvog stava odbrana nalazi i u podnesicima odbrane, koji nisu svi

dostavljani na ćilichnom pismu, pa je tako upravo i predmetna žalba dostavljena na latiničnom pismu.

78. Kada su upitanu prigovori koji se ponovo tiču Aneksa 10, ovo Vijeće smatra da je o istom dato dovoljno razloga u ranijem dijelu ove odluke, te da se radi o faktičkom ponovom izlaganju pitanja vjerodostojnosti.

3. Pogrešno ili nepotpuno utvrđeno činjenično stanje; povreda materijalnog zakona

79. Prije svega ovo Vijeće napominje da je u ovom dijelu objedinilo žalbene prigovore koji se nalaze u različitim dijelovima žalbe odbrane, a koji se suštinski odnose na pitanja činjenične strane predmeta i/ili povrede materijalnog zakona. Stoga je Apelaciono vijeće u ovom dijelu presude dijelove žalbe koje je našao, da i ne pripadaju dijelu razmatranja u okviru bitnih povreda, radi sistematičnosti, odlučilo izložiti na ovom mjestu i dati jedinstven odgovor, obzirom da je nit koja se prožima kroz iste suštinski i identična.

(a) Dana 07.07.2023. godine krivično djelo iz člana 203a KZ BiH nije na pravnoj snazi

80. Odbrana tvrdi da na dan potpisivanja oba ukaza, izmijenjeni KZ BiH nije bio na pravnoj snazi. U tom pravcu, žalbom se ističe da bi predstavljalo neprihvatljivu proizvoljnost, kada bi se prihvatilo da dio važnog zakona kao što je krivični zakon, može da stupi na snagu objavom u službenom glasniku, a neki drugi dio izmjena da stupi na snagu objavom na internet stranici. Odbrana smatra pogrešnim tumačenje Jedinstvenih pravila za izradu pravnih propisa u institucijama BiH samo u pogledu odredbe člana 1. stav 1. i 2., bez da se uobzir uzme i odredba člana 47. stav 1. ovih Pravila.⁹

81. Apelaciono vijeće iznesene prigovore nalazi neosnovanim.

82. Kako to proizilazi iz prvostepene presude, odbrana je i tokom prvostepenog postupka istrajavala na identičnom prigovoru, o čemu je dato obrazloženje, naročito na stranama 107. i 108. prvostepene presude.

⁹ Prilikom analize ovih žalbenih prigovora, Vijeće je uzelo u obzir i navode i prijedloge iz pismenog podneska odbrane predatog na javnoj sjednici Apelacionog vijeća od 12.06.2025. godine, te razlozi koji će biti dati u nastavku imaju se smatrati ujedno odgovorom i na razloge navedene u ovom podnesku.

83. Apelaciono vijeće u cjelosti prihvata stav prvostepenog suda iznesen u pobijanoj presudi koji se odnosi na zaključak, da je predmetno krivično djelo nesporno bilo na pravnoj snazi u momentu izvršenja istog, te u ovoj odluci neće ponavljati detaljno obrazloženje prvostepenog suda. Međutim, Vijeće će ukratko akcentirati šta ga je opredijelilo za takvu odluku.

84. Prevladavajuće, Apelaciono vijeće se rukovalo smislom tzv. *vacatio legis*, odnosno u teoriji prava postojanja perioda između donošenja određenog propisa i njegovog stupanja na pravnu snagu. Pozadina istog je u objavi donesenog propisa i davanju razumnog vremena da se javnost s istim upozna, zbog čega se često stupanje na snagu veže s protekom određenog vremena nakon objave. Navedeno je naročito bilo značajno u ranijem periodu, kada su tehničke mogućnosti bile na znatno nižem nivou, te je način upoznavanja s određenim propisom bio vezan isključivo na štampanu verziju službenog glasnika.

85. U konkretnom slučaju Apelaciono vijeće izdvaja sljedeće karakteristike donesenog zakona, odnosno izmjene krivičnog zakona, a koje izričito opredjeljuju stav da se ne radi o bilo kakvoj povredi: radi se o specifičnom, ali legitimnom i pravnovaljanom načinu donošenja izmjene zakona od strane Visokog predstavnika u BiH; optuženi je, kako se može zaključiti iz cjelokupnog stanja spisa predmeta, neosporno informisana osoba, koja prati sva dešavanja naročito ona vezana za postupke Visokog predstavnika u BiH; izmjena krivičnog zakona koju je učinio Visoki predstavnik javno je dostupna svima, te je notorna činjenica da je u današnjoj sferi informisanja, pored zvanične objave na web stranici OHR-a, ovakav postupak bio itekako i medijski praćen; ključno je da je istom odlukom kojom je učinjena izmjena krivičnog zakona odmah određen i datum stupanja na pravnu snagu, što ispunjava standarde predvidivosti, jer nema arbitrarnosti/proizvoljnosti u tumačenju od kada vrijedi učinjena izmjena.

86. Apelaciono vijeće podsjeća da načelo vladavine prava nije ograničeno samo na formalno poštovanje ustavnosti i zakonitosti, nego zahtijeva da svi pravni akti (zakoni, propisi i sl.) imaju određeni sadržaj, odnosno kvalitet primjeren demokratskom društvu, tako da služe zaštiti ljudskih prava i sloboda u odnosima građanina i tijela javne vlasti u okviru demokratskog političkog sistema. U vezi s tim, standard kvaliteta zakona traži da pravna norma bude dostupna licima na koja se primjenjuje i da je za njih predvidljiva, odnosno dovoljno precizna da isti mogu stvarno i konkretno znati svoja prava i obaveze do

stepena koji je razuman u datim okolnostima, kako bi se prema tome mogli i ponašati, što je u konkretnom slučaju ispunjeno.

87. Stoga, kada se predmetna situacija sagleda sa aspekta prethodno izloženog, ovo Vijeće zaključuje da su ispunjeni kriteriji predvidivosti i dostupnosti pravnog propisa suprotno kojem je optuženi postupao.

88. Sumnja o momentu stupanja na snagu, koju odbrana nameće, Vijeće ocjenjuje kao bezrazložnu i neargumentovanu, obzirom da je Visoki predstavnik u BiH imao pravo i mogućnost, koji mu Aneks 10 garantuje, da takvu odluku/propis nametne, te da odredi i datum stupanja na snagu istog propisa, kako je i urađeno. Time je svoju odluku učinio valjanom, dostupnom te u vremenskom kontekstu primjene potpuno predvidivom, pri čemu je iz činjenične strane predmeta, optuženom očigledno bilo poznato da postupa suprotno donesenom propisu, koje ponašanje je i htio, zadržavajući svoje jednostrano viđenje državnog sistema, što ga ne eskulpira od odgovornosti. Vijeće podsjeća da je upravo u ovom kontekstu prvostepeni sud pravilno cijenio govor optuženog na Kozari (DTR-10c), na strani 103. pobijane presude, te pravilno zaključio da je optuženi prije počinjenja krivičnog djela zaista znao da je Odluka Visokog predstavnika sa Zakonom objavljena te je bio upoznat sa sadržajem tog Zakona.

89. Obzirom na izneseno, Apelaciono vijeće cijeni da nije došlo niti do kršenja načela zakonitosti kako to branilac ističe pod tačkom 3.3. svoje žalbe.

(b) Činjenični opis isključuje postojanje protivpravnosti

90. Odbrana tvrdi da se prvostepeni sud nije osvrnuo na prigovor odbrane po pitanju isključenja protivpravnosti, ističući da je bilo razumno upitati se kako bilo ko može počiniti krivično djelo ako nesporno koristi ustavno ovlaštenje, kako to proizilazi iz sadržine činjeničnog supstrata.

91. Apelaciono vijeće iznesene prigovore nalazi neosnovanim.

92. Suprotno žalbenim tvrdnjama, Apelaciono vijeće nalazi da je prvostepeni sud na strani 102. pobijane presude jasno navodi:

“Tvrdnja odbrane da je optuženi Dodik morao potpisati ukaze o objavi zakona u Službenom glasniku Republike Srpske, jer ga na to obavezuje član 80. stav 4. Ustava Republike Srpske i to: Ukaz o proglašenju zakona o izmjeni zakona o objavljivanju zakona i drugih propisa Republike Srpske od 7.7.2023. godine (DT-28), i Ukaz o proglašenju zakona o

neprimjenjivanju odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine od 7.7.2023. godine (DT-35) opovrgavaju izvedeni dokazi.”

93. Iz navedenog citata očigledno je da se isto odnosi na pitanje isključenja protivpravnosti, s čim branilac u žalbi povezuje ustavna ovlaštenja optuženog. O navedenom svjedoči i nastavak analize date u pobijanoj presudi, gdje se akcentira član 80. stav 4. Ustava Republike srpske, uz konačno pravilan zaključak na strani 103.: „... to je potpisivanje ukaza od strane optuženog bilo umišljajno postupanje da iste potpiše, iako to nije bio u obavezi ni prema članu 80. stav 4. Ustava Republike Srpske, nego upravo suprotno, bio je u obavezi da zahtijeva od Narodne skupštine Republike Srpske ponovno odlučivanje o zakonima o kojima je prethodno Visoki predstavnik donio odluke kojima se sprječava stupanje na snagu tih zakona, a predmetni zakoni su mogli stupiti na snagu samo potpisivanjem ukaza o objavljivanju tih zakona u Službenom glasniku Republike Srpske što je optuženi i htio, nakon čega je potpisao ukaze, direktno kršeći odluke kojima je Visoki predstavnik htio spriječiti njihovo stupanje na pravnu snagu.”

94. Dakle, prvostepeni sud je obrazložio pitanje koje odbrana delegira, a to je potencijalno isključenje protivpravnost, i to na valjan, zakonit i adekvatan način, koje obrazloženje Apelaciono vijeće u cjelosti prihvata. Ovakvim stavom Apelaciono vijeće ujedno odbija i prigovor iz tačke 2.3.10. žalbe odbrane optuženog Dodika, obzirom da je jasno da činjenični supstrat nije niti nerazumljiv, niti protivrječan sam sebi.

(c) Kršenje Opšteg dijela KZ BiH; načelo iz člana 2. stav 1. KZ BiH; načelo iz člana 4a KZ BiH;

95. U ovom dijelu žalbenih prigovora branilac iznosi stav o predmetnom krivičnom djelu u sistemu inkriminacija posebnog dijela krivičnog zakona, te dovodi u vezu sa opštim načelima istog, u konačnici zaključujući da volja Visokog predstavnika u BiH ne predstavlja društenu vrijednost zaštićenu međunarodnim pravom.

96. Apelaciono vijeće iznesene prigovore nalazi neosnovanim.

97. Prije svega, ovo Vijeće cijeni da izneseni prigovor nema nikakve posljedice na konkretan predmet, te da je elaboracija pozicije krivičnog djela u sistemu krivičnih djela iz državnog zakonodavstva potpuno irelevantna za postojanje predmetnog krivičnog djela i krivnje optuženog, čak i kada se uzme istrajno izlaganje odbrane optuženog i sa aspekta opštih načela.

98. Međutim, poštujući pravo optuženog na obrazloženu sudsku odluku, Apelaciono vijeće će ipak konstatovati sljedeće. Opštepoznata je činjenica da Ustav BiH predstavlja dio Dejtonskog mirovnog sporazuma kao međunarodnog ugovora, kao i da Aneks 10 koji konstituiše funkciju Visokog predstavnika predstavlja također dio istog. Stoga, opravdanim se čini da je predmetno krivično djelo u poglavlju krivičnog zakona koji se tiče vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom, nastavno nakon krivičnog djela koje se tiče i Neizvršavanja naredbi i presuda Međunarodnog krivičnog suda, pri čemu se u konkretnom ne radi o izjednačavnju volje pojedinca sa određenom većom vrijednosti, kako to odbrana pogrešno percipira. Volja osobe koja obavlja funkciju Visokog predstavnika nije njegova lična, pojedinačna volja na nivou kako je odbrana devalvira, nego volja koja proizilazi iz njegove pune funkcije i ovlasti koju obavlja i koja mu je dodijeljena visoko pozicioniranim instrumentom, u konkretnom slučaju Aneksom 10 najznačajnijeg sporazuma koji se tiče Bosne i Hercegovine kao države.

(d) Prigovori u odnosu na član 203a KZ BiH (uključujući i dijelove žalbe: nema analize relevantnih blanketnih propisa; pravna i stvarna zabluda)

99. Apelaciono vijeće je dijelove žalbe po navedenim podnaslovima objedinilo, obzirom da iz istih proizilazi suštinska tvrdnja, a koja se odnosi na osporavanje ovlasti Visokog predstavnika da donosi zakone.

100. S tim u vezi, žalbom se prevashodno ističe da se prvostepeni sud umjesto analize materijalnog prava poziva na stanovišta Ustavnog suda BiH, pa i Evropskog suda za ljudska prava, koja argumentacija se uglavnom odnosi na načelnu sudsku praksu o mjestu i ulozi Visokog predstavnika u BiH. Nadalje, iznosi se stav da su Aneks 10 i Bonski zaključci blankentno zakonodavstvo, pri čemu se akcentira da Bonski zaključci nikada nisu pročitani kao dokaz u krivičnom postupku.

101. Konačno, dajući svoje viđenje funkcije Visokog predstavnika, te pozivajući se na svojevremeno savjetovanje optuženog Dodika sa ekspertima iz oblasti ustavnog prava, odbrana ukazuje na stvarnu i pravnu zabludu, uz konačan zaključak da Visoki predstavnik ne može zamijeniti funkciju zakonodavnog tijela koje bi trebalo donositi zakone kroz uobičajne demokratske procese.

102. Apelaciono vijeće iznesene prigovore nalazi neosnovanim.

103. Prije svega, Apelaciono vijeće nalazi da prvostepena presuda na stranama 81-90. daje dovoljno obrazloženja o funkciji i zakonodavnoj ovlasti Visokog predstavnika u BiH, što je dovedeno u vezu sa nizom odluka Ustavnog suda BiH, kao i ESLJP, koje potvrđuju ovakvu nespornu ovlast imenovanog.

104. U tom smislu, ovo Vijeće prevashodno nalazi da se u konkretnom nije moglo raditi o stvarnoj ili pravnoj zabludi na strani optuženog, obzirom da pogrešno shvatanje optuženog o notorno legitimnoj i ovlaštenoj osobi da donosi zakone, istog ne oslobađa od krivnje. Optuženom je, kao osobi koja je u kontinuitetu opštepoznato obnašala visoke državne i entitetske dužnosti bilo sasvim poznato da se ne radi o prvoj intervenciji Visokog predstavnika u BiH, te da su mnoga unutrašnja pitanja rješavana upravo na identičan ili sličan način. Vijeću je iz spisa predmeta kao i dostavljene žalbe jasno da teza odbrane suštinski počiva na upornom suprotstavljanju legitimno postojećem državnom aparatu i sistemu koji funkcioniše zajedno sa postojanjem Visokog predstavnika, ali činjenica takvog jednostranog viđenja ne dovodi upitanje postojanje funkcije i ovlaštenja Visokog predstavnika, niti optuženi, kao svaki drugi pojedinac, može imati pravo da proizvoljno ne poštuje dio državnog sistema koji mu lično ne odgovara iz njemu poznatih razloga.

105. Visoki predstavnik u BiH predstavlja nedvojbenu, opštepoznatu i već decenijama ustanovljenu funkciju, pri čemu Kristijan Šmit nije prvi Visoki predstavnik u BiH, niti je prvi posegao za zakonodavnim ovlastima. Stoga, ovo Vijeće cijeni neprimjerenim raspravljati o funkcijama i ovlastima koje već dugo vremena nesumnjivo predstavljaju dio državnog sistema, na što je i prvostepeni sud očigledno želio ukazati citirajući niz odluka Ustavnog suda BiH, a u konačnici pozivajući se i na ESLJP.

106. U konkretnom slučaju, Visoki predstavnik čije ovlasti proizlaze iz Aneksa 10 Općeg okvirnog sporazuma, relevantnih rezolucija Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda i Bonskih zaključaka¹⁰, nisu podložne kontroli od strane Apelacionog vijeća u ovom krivičnom postupku, kao ni vršenje tih ovlasti. Visoki predstavnik je intervenirao u pravni sistem Bosne i Hercegovine, supstituirajući domaće vlasti, te je u tom pogledu, djelovao kao vlast Bosne i Hercegovine, a odluka o izmjeni krivičnog zakona koju je donio po svojoj prirodi je domaći zakon te se ima smatrati zakonom Bosne i Hercegovine. Stoga, ovo Vijeće ističe da predmetom ovog krivičnog postupka i ne može biti pitanje razmatranje validnosti

¹⁰ Vijeće podsjeća i na Rezolucija 1144 (1997), usvojena na 3842. sjednici Vijeća sigurnosti 19. decembra 1997. godine, kojom Savjet bezbjednosti UN podržava zaključke Bonske konferencije.

postojeće zakonodavne norme koja je donesena na osnovu ovlaštenja na koje se Visoki predstavnik i poziva u preambuli svoje odluke. Predmetom ovog postupka mogle su biti samo krivičnopravne radnje koje je optuženi preduzeo, te da li se iste mogu podvesti pod bitne elemente krivičnog djela za koje se tereti optuženi, dok samo krivično djelo, kao takvo, odnosno procedura njegovog uspostavljanja, nije nešto o čemu treba raspravljati u redovnom krivičnom postupku, niti je isto u nadležnosti redovnih sudova.

107. Konačno, ovo Vijeće cijeni da Bonski zaključci nisu nužno ni morali biti provedeni kao dokaz u postupku, kao što se kao dokaz ne izvode ni postojeći zakoni. Iz same odluke Visokog predstavnika u BiH, kojom je predmetno krivično djelo ustanovljeno, proizilaze njegove ovlasti utvrđene upravo Bonskim zaključcima, čime isti jasno obrazlaže svoje ovlaštenje za intervencijom u domaći pravni sistem.

108. Konačno, nejasni su navodi odbrane o navodnom blanketnom karakteru Aneksa 10 i Bonskih zaključaka, odnosno ovlaštenja Visokog predstavnika uopšte. Stiče se utisak da odbrana u obratu svoje teze potpuno zanemariju svoju ulogu u ovom krivičnom postupku, te tezu odbrane ne usmjerava na optuženog i njegove radnje, već se suočava sa ulogom Visokog predstavnika i svojim viđenjem domaćeg pravnog uređenja. Tako odbrana ostaje u pokušaju da svojom tezom poništi legitimno djelovanje Visokog predstavnika, i na taj način radnje optuženog legalizuje i smjesti van dosega krivičnopravne prinude.

(e) Djelo malog značaja i /ili nepodoban pokušaj; odsutnost štetnih posljedica; niski stepen krivice učinioca

109. Odbrana se poziva na svoj, u više navrata, iznijet stav da se u konkretnom slučaju, eventualno moglo raditi o djelu malog značaja, ili pak nepodobnom pokušaju. U tom smislu nadalje se ističe kako se Sud opredijelo za paušalan zaključak o neispunjenosti kumulativnih uslova za djelo malog značaja.

110. Kada je u pitanju nepodoban pokušaj, ističe se da ukaz optuženog Dodika, nakon što je Kristijan Šmit poništio zakone, nema, niti može imati bilo kakav pravni učinak, u kom kontekstu se akcentira i odsutnost štetnih posljedica.

111. Konačno, odbrana se poziva i na nizak stepen krivnje optuženog, tvrdeći da se u konkretnom radilo i o netipičnom prodoru krivičnog prava u zonu politike.

112. Apelaciono vijeće iznesene prigovore nalazi neosnovanim.

113. Suštinski odbrana pokušava devalvirati radnje optuženog te ih time izuzeti iz zone krivične odgovornosti, a što čini i kroz umanjeње značaja poduzetih inkriminiranih radnji, pokušavajući u fokus staviti navodnu odsutnost štetnih posljedica, sa namjerom da ustanovi da se radi ili o djelu malog značaja, ili pak nepodobnom pokušaju.

114. Međutim, takvi stavovi odbrane su neprimjenjivi u konkretnom slučaju, o čemu se i prvostepeni sud pravilno izjasnio u pobijanoj presudi. U tom smislu, na strani 106. pobijane presude, prvostepeni sud pravilno navodi da u konkretnom slučaju nije ispunjen niti jedan od uslova za postojanje beznačajnog djela, već se radi o ozbiljnom krivičnom djelu koje je za posljedicu moglo imati ozbiljno ugrožavanje pravne sigurnosti, pri čemu je u nastavku iznesen pravilan zaključak o tome da u konkretnom izostanak štetne posljedice ne utječe na postojanje predmetnog krivičnog djela.

115. Odredbe člana 203a KZ BiH koje definišu predmetnu inkriminaciju, ne pravi razliku u odnosu na određenu posljedicu koja može proizaći iz inkriminiranih radnji, pri čemu se iz suštine postojanja ovakve inkriminacije može zaključiti da je upitno da li bi mogla i postojati krivičnopravna konstrukcija beznačajnog djela u smislu predmetnog krivičnog djela. Navedeni stav bi svoju opravdanost mogao pronaći i u zaključku da bi se devalvirala ova negativna društvena pojava u njenoj cjelini, kada bi se zahtjevalo vrednovanje nastupljene posljedice te kada bi se vršila procjena iste kao elementa od kojeg bi zavisio zaključak o ispunjenosti elemenata krivičnog djela. Stoga ovo Vijeće cijeni da predmetno krivično djelo ne može ni u kom slučaju biti u zanemarljivoj mjeri opasno zbog svog malog značaja i zbog neznatnosti ili odsutnosti štetnih posljedica, kako tvrdi odbrana, obzirom da isto predstavlja takvo djelo čijim se izvršenjem ugrožava zakonito djelovanje i funkcionisanje države u cjelini, te se njegovim izvršenjem dovodi u pitanje autoritet državnog aparata u svim njegovim segmentima kao i povjerenje građana u isti.

4. Završna razmatranja Apelacionog vijeća

116. Dakle, kako to proizilazi iz prethodno navedenih dijelova pobijane presude na koje je ovo Vijeće uputilo kao dijelove od naročitog značaja, prvostepeni sud je ispitujući tačnost činjeničnih navoda i ključnih pravnih pitanja, metodološki posmatrano, ispravno se fokusirao na ključne činjenice i pravna pitanja, ne gubeći pri tome iz vida cjelinu same krivičnopravne stvari. Iz tog razloga, pobijana presuda je i mogla nakon pravilne i potpune ocjene relevantnih dokaza, te pravilne analize pravnih pitanja, izvesti logične i ispravne odgovore na sva otvorena pitanja, a koji odgovori su kao argumentovani i utemeljeni, prihvatljivi i za ovo Vijeće.

117. Kompletno djelovanje i postupanje optuženog Milorada Dodika implicira zaključak da je cilj bio počinjenje predmetnog krivičnog djela, odnosno krajnje nepoštovanje autoriteta Visokog predstavnika u BiH, čija funkcija je dio ustavnog poretka ove države, a koji postupak optuženog se sublimira u bitna obilježja krivičnog djela iz člana 203a KZ BiH. Odbrana uostalom niti u jednom dijelu svoje teze ne osporava preduzete radnje optuženog. Naime, koncepcija odbrane građena je isključivo na vlastitom viđenju državnog uređenja Bosne i Hercegovine, te u tom pogledu istrajava na stavu o nelegitimnosti djelovanja Visokog predstavnika u BiH, što je obzirom na njegovo Aneksom 10 notorno definisano postojanje i ovlaštenja, te do sada opšteprihvaćeno djelovanje, bilo izlišno osporavati.

118. Stoga, prema stavu Apelacionog vijeća, odbrana je upućivanjem zamjerki prvostepenoj presudi ostala isključivo dosljedna svojoj koncepciji viđenja ovog krivičnog predmeta i iz te vizure tražila navodne propuste prvostepenog suda, vršeći, kako je to već ranije i navedeno, jednostranu ocjenu pravnih pitanja, pravnog sistema i ustavnog uređenja uopšte kao i izvedenih dokaza, onako kako to samo žalbi odgovara, nezavisno od stvarnog dosega i značaja svakog od istaknutih pitanja. Polazeći od takve premise, argumentacija žalbe ostala je u sferi sebi kreiranog autonomnog područja, a time i nužno ograničenog značaja. Drugim riječima, ključna ishodišta žalbe odbrane ne nalaze potrebnu verifikaciju u cjelini dokazne građe i poimanju ovog krivičnog predmeta, a čime bi se poljuljali zaključci prvostepene presude u vezi dokazanosti navoda optužbe.

119. Konačno, Apelaciono vijeće cijeni da bi detaljnije elaboriranje već konstatovano pravilno utvrđenog činjeničnog stanja od strane prvostepenog suda, zasnovanog na zakonitoj dokaznog građi, vodilo ka pukom ponavljanju utvrđenih zaključaka, za čim ne

postoji neophodna potreba, a što je u skladu i sa praksom Ustavnog suda BiH (AP-2938/14 – paragraf 48.). Vodeći se ovakvim stavom, ovo Vijeće se u prethodnim dijelovima i ograničilo na samo ključna pitanja, dok u sveukupnosti naglašava da u pobijanoj presudi nije došlo niti do jedne od isticanih bitnih povreda, pri čemu je činjenično stanje pravilno utvrđeno, te na isto pravilno primjenjene odredbe materijalnog zakona.

B. ŽALBA TUŽILAŠTVA BIH I ODBRANE OPTUŽENOG MILORADA DODIKA

1. Odluka o kazni i mjeri sigurnosti

(a) Žalba Tužilaštva BiH

120. Tužilaštvo smatra da je prvostepeni sud prilikom utvrđivanja visine izrečene kazne propustio da realno i objektivno ocijeni odlučujuće okolnosti koje bi bile od značaja prilikom utvrđivanja kazne optuženom Miloradu Dodiku. U tom kontekstu žalbom se daje osvrt na svrhu kažnjavanja, otežavajuće i olakšavajuće okolnosti, jačinu ugrožavanja i povrede zaštićenog dobra, ličnosti optuženog Milorada Dodika, ponašanje nakon počinjenog krivičnog djela i držanje pred Sudom, zaključno sa osvrtom na generalnu prevenciju.

121. Tužilaštvo predlaže izricanje kazne zatvora i mjere sigurnosti u dužem trajanju.

(b) Žalba odbrane optuženog Milorada Dodika

122. Osporavajući odluku o krivičnopravnoj sankciji odbrana se ponovo dotiče pozicije predmetnog krivičnog djela u KZ BiH, te s tim u vezi zaštitnog objekta. Odbrana nadalje smatra da su pobude u konkretnom slučaju olakšavajuća okolnost, jer optuženi nije djelovao u vlastitom, nego u interesu građana koji su ga izabrali. Zaključno, odbrana ističe da je samo principijelno istaknula argumentaciju po ovom žalbenom osnovu, a da ostaje pri stavu da u konkretnom prvostepenu presudu treba preinačiti i donijeti odbijajuću ili oslobađajuću presudu, odnosno eventualno ukinuti prvostepenu presudu.

123. Odbrana se ne bavi izrečenom mjerom sigurnosti, ali će Apelaciono vijeće poštovat u tom dijelu princip proširenog dejstva žalbe, jer mjera sigurnosti također predstavlja krivičnopravnu sankciju.¹¹

(c) Zaključak Apelacionog vijeća

124. Analizirajući odluku o krivičnopravnoj sankciji, ovo Vijeće nalazi da su žalbeni prigovori kako Tužilaštva tako i odbrane u cjelosti neosnovani, a činjenični zaključci i utvrđenja pobijane presude pravilni, te u skladu s tim izrečena sankcija adekvatno odmjerena, pri čemu je pravilno donesena odluka i o mjeri sigurnosti.

125. Naime, Apelaciono vijeće cijeni da je prvostepeni sud prilikom odmjeravanja kazne pravilno ocijenio sve okolnosti koje su kao takve od značaja za odmjeravanje kazne u smislu odredbi člana 48. stav 1. KZ BiH, a naročito granice kazne propisane zakonom, svrhu kažnjavanja, kao i sve okolnosti koje utiču da kazna bude manja ili veća i to: stepen krivnje, pobude iz kojih je djelo izvršeno, okolnosti pod kojima je izvršeno, raniji život učinitelja, njegove lične prilike i držanje nakon počinjenog krivičnog djela.

126. Apelaciono vijeće cijeni pravilnim zaključak prvostepenog suda o procjeni otežavajućih i olakšavajućih okolnosti, kao i težini krivičnog djela dovodeći isto u vezu sa zaštićenim vrijednostima kroz inkriminaciju djela, što je izečenu kaznu pozicioniralo upravo u obimu kako je to izrekao prvostepeni sud.

127. Imajući u vidu sve navedeno, ovo Vijeće nalazi da je izrečena kazna adekvatna težini djela i krivnji optuženog, odnosno stepenu njegove krivične odgovornosti, pobudama iz kojih je djelo učinio, jačini ugrožavanja zaštićenog dobra, svim okolnostima pod kojima je učinjeno i ličnosti optuženog kao učinitelja, te da će se upravo sa izrečenom vrstom i visinom krivične sankcije može ostvariti svrha kažnjavanja. Stoga se navodi koji bi vodili ka lakšem, odnosno težem kažnjavanju u cjelosti odbijaju kao neosnovani.

128. Konačno, ovo Vijeće zaključuje i da je odluka o mjeri sigurnosti donesena uz pravilnu primjenu zakonskih odredbi. Prvostepeni sud je na stranici 109. pobijane presude

¹¹ Žalba zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja ili zbog povrede krivičnog zakona podnesena u korist optuženog sadrži u sebi i žalbu zbog odluke o krivičnopravnoj sankciji i o oduzimanju imovinske koristi (član 300.)

dao decidno obrazloženje o izrečenoj mjeri sigurnosti i njenom trajanju, pri čemu je napravio i jasnu distinkciju između iste i pravnih posljedica osude koje će nastupiti po sili zakona kada se za to steknu uslovi. Ovo Vijeće je cijenilo da je prvostepeni sud u kontekstu izrečene mjere sigurnosti vodio računa o srazmjernosti iste i spram izrečene kazne zatvora.

IV. OSLOBAĐAJUĆI DIO POBIJANE PRESUDE

A. ŽALBA TUŽILAŠTVA BIH

1. Pogrešno ili nepotpuno utvrđeno činjenično stanje

129. Tužilaštvo smatra da prvostepeni sud pogrešno cijeni tvrdnje odbrane optuženog Miloša Lukića da u kritično vrijeme nije imao svojstvo službene osobe, pozivajući se pri tom na odredbe Zakona o registraciji poslovnih subjekata u Republici Srpskoj. U nastavku žalbe Tužilaštvo akcentira *de facto* svojstvo optuženog Lukića u inkriminisano vrijeme, tvrdeći da se van razumne sumnje može utvrditi da je isti potpisao obrazac SG-32.

130. Tužilaštvo se poziva i na relevantnu sudsku praksu u pogledu odgovornog lica, a konačno daje osvrt i za potpuno jasnu i definisanu inkriminisanu radnju optuženog.

131. Apelaciono vijeće iznesene prigovore nalazi neosnovanim.

132. Apelaciono vijeće je analizom činjeničnog supstrata koji se odnosi na optuženog Lukića i provedenih dokaza, zaključilo da način izvršenja krivičnog djela od strane optuženog Lukića, kako je to predstavljeno samom optužnicom, svoju potkrijepu ne nalazi u dokaznoj građi na nivou standarda van razumne sumnje.

133. Činjenični supstrat optužbe mora sadržavati odlučne pojedinosti navodnog djelovanja optuženog lica čiju krivnju tužilac želi dokazati. Dakle, procesno gledano nije moguće dokazivati činjenične pojedinosti dispozitiva optužbe dokazima iz kojih su vidljive radnje koje kao takve nisu inkorporirane u samu optužnicu. U tom smislu, ovo Vijeće uočava da je Tužilaštvo optužni akt koncipiralo na način da je smatralo da je isti postupao u svojstvu v.d. direktora sa već konstituisanim pravima i obavezama, čime je impliciralo da se radi o ispunjenju *i de iure i de facto* uslova za obavljanje predmetne funkcije. S druge strane, provedeni dokazi su ukazali da optuženi u inkriminisanom periodu nije imao *de iure* svojstvo v.d. direktora Javne ustanove „Službeni glasnik Republike Srpske“. U tom kontekstu ovo Vijeće upozorava na dosljednost korelacije činjeničnog opisa optužnih akata

u koji se inkorporiraju navodna svojstva i radnje optuženog lica i dokaza koji isto potkrijepljuju. Konkretni predmet gledano, Tužilaštvo je propustilo da u činjeničnom supstratu opiše *de facto* funkciju optuženog, olako držeći da će se iz postupanja optuženog Lukića na koje upućuju izvedeni dokazi, utvrditi njegova funkcija i ovlasti. Ukoliko su izvedeni dokazi upućivali da se u konkretnom radi o *de facto* obavljanju takve funkcije, isto je trebalo na adekvatan način i inkorporirati u činjenični supstrat optužnice, obzirom da takve intervencije ne može činiti Sud, bez obzira na izvedene dokaze, jer bi isto dovelo do kršenja prava na odbranu, prekoračenja optužbe te u konačnici i narušilo akuzatorni princip postupka.

134. Slijedom navedenog, ovo Vijeće je zaključilo da u konkretnom slučaju postoji visok stepen osnovane sumnje da je optuženi počinio predmetnu inkriminaciju, ali da isti nije dosegao prag standarda van razumne sumnje, zbog čega je bilo jedino moguće donijeti presudu kojom se optuženi oslobađa od optužbe, kako je to učinio i prvostepeni sud, nalazeći da iz provedenih dokaza ne proizilazi dispozitivom optužbe opisano *de iure* svojstvo optuženog. Pri tome, prvostepeni sud pravilno ukazuje i na sumnju u pogledu konkretne radnje koju je optuženi poduzeo u okviru predmetne inkriminacije, čime je ispunio dužnost da napravi distinkciju između dokaza koji na očigled pružaju osnov za osuđujuću presudu i standarda koji se moraju s tim primjeniti, nedozvoljavajući da subjektivizacija osjećaja krivnje prevlada neophodnost poštovanja procesnih garancija optuženog.

135. U konkretnom slučaju je izvjesno da postoje određene indicije o krivnji optuženog Miloša Lukića, ali suštinski optužni akt kao i dokazi kojima se isti potkrijepljuje, karakteriše nepotpun standard zasnovan na pretpostavkama, što je nedovoljno za donošenje osuđujuće presude.

136. U skladu sa navedenim, a na osnovu člana 310. stav 1. u vezi sa članom 313. ZKP BiH, izjavljene žalbe Tužilaštva i odbrane optuženog Milorada Dodika odbijaju se kao neosnovane, slijedom čega je odlučeno kao u izreci ove presude.

PREDSJEDNIK VIJEĆA

S U D I J A

Zapisničar:

Pravna savjetnica

Ena Granić Čizmo

Vesna Jesenković

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: Protiv ove presude žalba nije dozvoljena.